

загальнонаціональними, які виступають культурними символами нації. До таких загальнонаціональних танців належить гопак, який асоціюється з широтою розмаху та волелюбною вдачею, духовною силою українського народу.

Танец є важливою складовою національної культури, незнищеним знаковим кодом українського народу, в якому утілювався досвід поколінь, їхні уявлення про навколишній світ і людину в ньому. Ця «фіксує» знакова система складалася впродовж тисячоліть, виступала засобом збереження танцювального «тексту», культурного нагромадження й ретрансляції хореографічного досвіду попередніх епох нащадкам.

Література:

1. Здоровега Н. Нариси народної весільної обрядовості в Україні. Київ, Наукова думка, 1974.
2. Козинко Л. Теорія фольклорного танцю в контексті культурної антропології. *Курбасівські читання: Науковий вісник*. Київ. 2011. № 6, Ч. 7 1. 2011. С. 80-87,
3. Марусик Н. Гуцульська хореографія як складова національних мистецько-культурних процесів ХІХ-ХХІ століть: дис. ...канд. мистецтвознавства: 26.00.01. Івано-Франківськ. 2019. 200 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-390-6-93>

НАТАЛЯ СОЛОШЕНКО-ТИРАВСЬКА – УКРАЇНЬКА МИСТКИНЯ ТА ГРОМАДСЬКА ДІЯЧКА

Косаковська Л. П.

кандидат мистецтвознавства, доцент,

доцент кафедри хореографії

Волинський національний університет імені Лесі Українки

м. Луцьк, Україна

Становлення та розвиток вітчизняної хореографічної культури тісно пов'язаний з творчою діяльністю зарубіжних українських митців. Важливе місце у духовному розвитку української етнічності за кордоном належить Наталі Солошенко-Тиравській (1924–20018) – хореографині та громадській діячці, голові управи Товариства волинян імені Лесі Українки в Сіднеї. Видатна українка передала свій мистецький талант не одному поколінню австралійських українців, була однією з тих, хто заклав міцний фундамент української громади на п'ятому континенті.

Наталія Солошенко-Тиравська народилася в містечку Ківерці на Волині. Батько, Семен Солошенко, полтавець, старшина армії УНР, мати – киянка. З дитинства любила сцену і танці, мріяла бути артисткою. Свої перші знання про класичний танець здобула у балетній школі Софії Вигурської. Після закінчення «повсехної» школи в Ківерцях, вступає 1938 року до Луцької української гімназії імені Лесі Українки, у якій виховували учнів у душі любові до батьківщини, формували почуття гідності та національної свідомості [2]. Під час навчання у гімназії вона відвідувала гурток українських народних танців під керівництвом О. Чорномордика – учня Василя Авраменка. Протягом 1941–1944 роках працювала солісткою Волинського українського театру, щоб мистецтвом виховувати і піднімати дух волинян в боротьбі з фашистськими окупантами. Її ім'я значилося серед таких відомих артистів театру як Наталія Ужвій, Галина Крих та інші.

Перебуваючи у вимушеній еміграції, яка розпочалась для Наталії Солошенко-Тиравської з 1944 року, продовжувала творчу працю у театральному товаристві «Вінета» у м. Берліні, працювала хореографом у таборі для переміщених осіб поблизу Франкфурта. З 1949 року і до кінця життя проживала у Сіднеї. В Австралії та англомовному світі Солошенко-Тиравська znana як фахівець українського народного танцю, керівник хореографічних ансамблів, що отримували найвищі призи, нагороди в західному світі. Так, упродовж 1950–1956 роках мисткиня опікувалася балетною секцією «Українського Мистецького Товариства», започаткувала «Український Народний Балет». У 1965 році Н. Солошенко-Тиравська створила у м. Сіднеї ансамбль танцю «Веселка», працювала у студіях українського танцю у містах Брізбані й Аделаїді. У 1985-му році, український ансамбль «Веселка», яким керувала Наталія Солошенко-Тиравська, здійснив тур до Канади та США. Тріумфальним у творчій біографії «Веселки» став виступ на світовій арені з нагоди 40-річчя ООН. До творчого доробку мисткині увійшли хореографічні композиції «У Києві, на Подолі», «Вечорниці», «Козацька сюїта», «Ніч під Івана Купала», «Біля криниці», «На баштані» та інші. Англомовний світ п'ятого континенту і Північної Америки під час гастролей ансамблю танцю «Веселка» відкривав для себе Україну та її національне мистецтво.

У 1990-ому році ансамбль танцю «Веселка» під керівництвом Н. Солошенко-Тиравської на запрошення Народного Руху України, побував на гастролях в Україні. Виступи танцюристів ансамблю українського танцю, народжених вже в Австралії, супроводжувалися великим успіхом та викликали щире захоплення глядачів Києва, Львова, Луцька, Тернополя, Івано-Франківська [3, с. 58].

Хореограф-педагог Н.С. Солошенко-Тиравська створила власну методику викладання народного танцю, виховала плеяду учнів та послідовників, які продовжували справу популяризації танцювального мистецтва та впроваджували його у широкі верстви співвітчизників в усьому світі. Вона проводила курси українських танців для учасників

австралійських балетних ансамблів. Як викладач народного танцю Наталя Семенівна плекала в учнів шанобливе ставлення до естетичних ідеалів та культурних цінностей українського народу, його національних хореографічних традицій.

Н. Солошенко-Тиравська поруч своєї мистецької праці, проявила себе і на громадській ниві. Була довгий час культурно-освітнім референтом Союзу Українських Організацій Австралії, Об'єднання українських громад Нової Південної Валії, редактором української радіогодини на етнічному радіо в Сідней. В 1992 році Н. Солошенко-Тиравська разом з однодумцями заснувала Товариства волинян імені Лесі Українки в Сідней, головною метою якого була моральна і матеріальна підтримка Волинського державного університету імені Лесі Українки, Волинської духовної семінарії та інших навчальних закладів Волині, демократичних громадських і наукових організацій.

За активну громадську діяльність Н. Солошенко-Тиравська була відзначена почесними нагородами серед яких грамоти та медаль Союзу українських об'єднань Австралії, звання Почесного члена Вченої Ради і Почесного професора в галузі історії Волинського державного університету імені Лесі Українки [1, с. 107, 109].

Особливу цінну інформацію про життя і мистецьку працю Н. Солошенко-Тиравської надає її книга «Тріумф української Терпсіхори», що підсумувала багаторічні творчі здобутки мисткині. У книзі спогадів, виданій в Луцьку в 1999 році, авторка розповідає про маловідомі сторінки національного культурного життя українців Австралії, волинян. Книга спогадів Солошенко-Тиравської Н. С. «Тріумф української Терпсіхори» сприяє осмисленню творчих надбань зарубіжних українських митців як духовного спадку українського народу.

В Держархіві Волинської області започатковано фонд документів особового походження видатної волинянки Н. С. Солошенко-Тиравської в якому є цілий ряд документів з історії Товариства, життя і творчої діяльності мисткині, родинний архів та інше. Цей фонд документів широко використовується науковцями в їх працях, які збагачують вітчизняну і волинезнавчу науку.

Література:

1. Державний архів Волинської області. Ф. 73. Оп. 1. Спр. 106. Арк. 34–33.
2. Луцька українська гімназія. Спогади. Луцьк: Медіа, 1998. 218 с.
3. Пастернакова М. Українська жінка в хореографії. Вінніпег; Едмонт, 1963. 213 с.
4. Солошенко-Тиравська Н.С. Тріумф української Терпсіхори (спогади мисткині). Луцьк: Медіа, 1999. 120 с.
5. Українці Австралії: Енциклопедичний довідник. Товариство збереження української спадщини в Австралії. Сідней: Вільна думка, 2001. 672 с.